

FINANSTILSYNET

THE FINANCIAL SUPERVISORY
AUTHORITY OF NORWAY

Soliditeten i forsikringsforetakene

2018

DATO:
19.08.2019

Innhold

1	Innledning	4
2	Markedsutvikling	4
3	Livsforsikring	5
3.1	Solvenskapitaldekning	5
3.2	Solvenskapitalkrav	6
3.3	Solvenskapital	9
3.4	Minstekapitaldekning	10
4	Skadeforsikring	11
4.1	Solvenskapitaldekning	11
4.2	Solvenskapitalkrav	12
4.3	Solvenskapital	13
4.4	Minstekapitaldekning	14
5	Solvens II – regelverk og metodikk	15

1 Innledning

Rapporten gir en oversikt over soliditetssituasjonen i livsforsikrings- og skadeforsikringsforetakene basert på den årlige Solvens II-rapporteringen per 31. desember 2018.¹ Rapporten inneholder opplysninger om foretakenes solvenskapitalkrav, solvenskapital, solvens- og minstekapitaldekning. Begrepet solvenskapital benyttes i denne rapporten som betegnelse på tellende ansvarlig kapital som medregnes til dekning av solvenskapitalkravet. Det er et særlig fokus på solvenskapitalkravet ettersom detaljerte opplysninger kun fremkommer ved årsrapporteringen. Solvens II-regelverket er omtalt i kapittel 5.

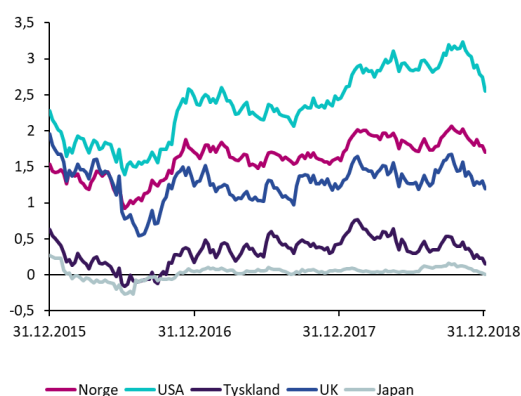
2 Markedsutvikling

En stor andel av forvaltningskapitalen til livsforsikringsforetakene er plassert i verdipapirmarkedene. Utviklingen i disse markedene har derfor stor betydning for livsforsikringsforetakenes resultater og soliditet. Til tross for en økende andel innskuddspensjon, har livsforsikringsforetakene fremdeles en overvekt av forpliktelser knyttet til kontrakter med årlig rentegaranti som kan være utfordrende å oppfylle ved et vedvarende lavt rentenivå.

Den amerikanske sentralbankens rentehevinger og nedbygging av obligasjonsbeholdninger bidro sammen med høyere inflasjon og forventninger om ytterligere rentehevinger til at de lange rentene økte noe i USA i 2018. Tegn til oppbremsing i tysk økonomi og signaler fra den europeiske sentralbanken om at en heving av styringsrenten ligger et stykke fram i tid, bidro til nedgangen i de tyske lange statsrentene i 2018. Den norske tiårige statsobligasjonsrenten økte noe i 2018 og var 1,79 prosent ved utgangen av året. Swap-renten, som legges til grunn som diskonteringsrente under Solvens II, har hatt en tilsvarende utvikling.

Det var nedgang i aksjemarkedene både internasjonalt og i Norge i 2018, se figur 2.2. Forventninger om renteøkninger fra den amerikanske sentralbanken, svake tall for den økonomiske utviklingen i Europa og opptrapping av handelskonflikten mellom USA og Kina utløste markedsuro i oktober. Mot slutten av året økte uroen som følge av større frykt for resesjon i USA. Aksjemarkedene falt markant i fjerde kvartal.

Figur 2.1. Renter, tiårige statsobligasjoner

Kilde: Thomson Reuters
Siste observasjonsdato: 03.01.2019

Figur 2.2. Aksjekurser. Indeks*

* MSCI Norway, MSCI USA, MSCI EMU, MSCI Japan
Kilde: Thomson Reuters. Siste observasjonsdato: 01.01.2019

¹ Rapporteringsfristen for forsikringsforetak og forsikringsgrupper var henholdsvis 23. april og 3. juni 2019.

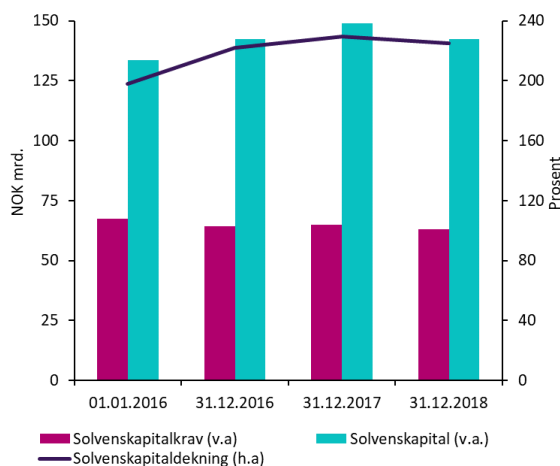
3 Livsforsikring

- Soliditetssituasjonen i livsforsikringsforetakene samlet er stabil, men det er store variasjoner mellom foretakene.
- Alle livsforsikringsforetakene tilfredsstilte både solvenskapitalkravet og minstekapitalkravet ved utgangen av 2018, med en samlet solvenskapitaldekning og minstekapitaldekning på henholdsvis 225 prosent og 499 prosent. Minstekapitaldekningen er redusert med 47 prosentpoeng i løpet av 2018.
- Markedsrisiko var den største risikoen for livsforsikringsforetakene samlet og utgjorde 56 prosent av basiskravet til solvenskapital.²
- Aksjerisiko og renterisiko er de dominerende markedsrisikoene for livsforsikringsforetakene samlet, med henholdsvis 33 og 31 prosent av samlet markedsrisiko.

3.1 Solvenskapitaldekning

Den samlede solvenskapitaldekningen for livsforsikringsforetakene med bruk av overgangsregelen for forsikringstekniske avsetninger³ var 225 prosent per 31. desember 2018, hvilket er 5 prosentpoeng lavere enn året før. Soliditeten er imidlertid styrket siden Solvens II-regelverket trådte i kraft 1. januar 2016, se figur 3.1.

Figur 3.1. Solvenskapitaldekning i livsforsikringsforetakene samlet

Fem livsforsikringsforetak hadde effekt av overgangsregelen for forsikringstekniske avsetninger ved årsrapporteringen for 2018. Effekten av overgangsregelen varierer mellom foretakene og har særlig stor betydning for foretak med en høy andel fripoliser. Livsforsikringsforetak med høy andel fripoliser vil være særlig utsatt ved reduksjon i rentenivået fordi de ikke kan kompensere for lavere rente ved å øke rentegarantipremien.

² Før diversifiseringseffekter, men etter justeringen for den tapsabsorberende evnen til forsikringstekniske avsetninger.

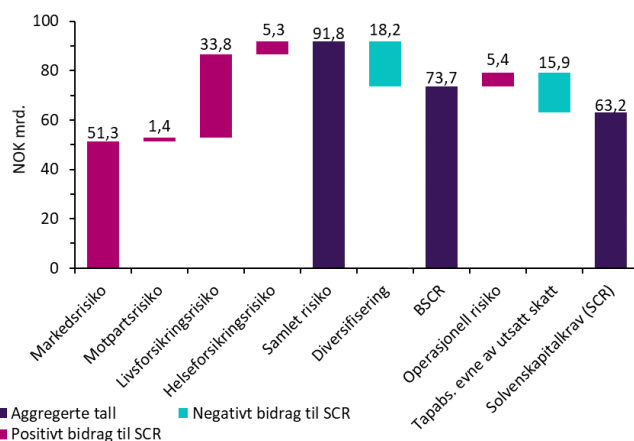
³ Se kapittel 5 for redegjørelse av overgangsregelen.

3.2 Solvenskapitalkrav

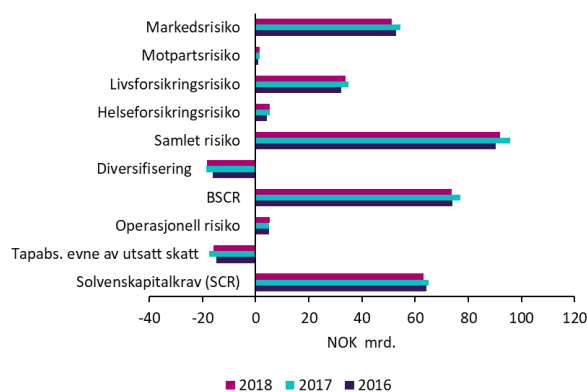
Solvenskapitalkravet for livsforsikringsforetakene samlet var 63 mrd. kroner⁴ ved utgangen av 2018, noe lavere enn ved utgangen av 2017, se figur 3.2 og 3.3. Den største risikoen er fortsatt markedsrisiko, som utgjorde 56 prosent av basiskravet til solvenskapital før diversifiseringseffekter (samlet risiko), hvilket er ett prosentpoeng lavere enn ved utgangen av 2017. Livsforsikringsrisiko og helseforsikringsrisiko utgjorde henholdsvis 37 prosent og 6 prosent, begge ett prosentpoeng høyere enn året før. Motpartsrisikoen er begrenset, blant annet som følge av høy kredittverdighet hos motpartene.

Diversifiseringseffektene medførte en reduksjon i summen av de partielle kapitalkravene for de fire risikoområdene på 20 prosent. I tillegg beregnes det et kapitalkrav for operasjonell risiko som medførte et påslag på 7 prosent av basiskravet. Videre tas det hensyn til tapsabsorberende effekt av utsatt skatt. Dette medførte en reduksjon i solvenskapitalkravet på 20 prosent. Noen av foretakene har ikke rapportert tall for den tapsabsorberende evnen til utsatt skatt.

Figur 3.2. Bidrag til solvenskapitalkrav for livsforsikringsforetakene samlet per 31. desember 2018

Figur 3.3. Bidrag til solvenskapitalkravet for livsforsikringsforetakene samlet, 2016 – 2018

⁴ Alle kapitalkrav i dette kapittelet er netto kapitalkrav etter justering for den tapsabsorberende evnen til forsikringstekniske avsetninger. Det vil si at risiko som dekkes av kunden gjennom reduksjon av tilleggsavsetninger, kursreguleringsfond eller annen fremtidig overskuddstildeling er holdt utenfor.

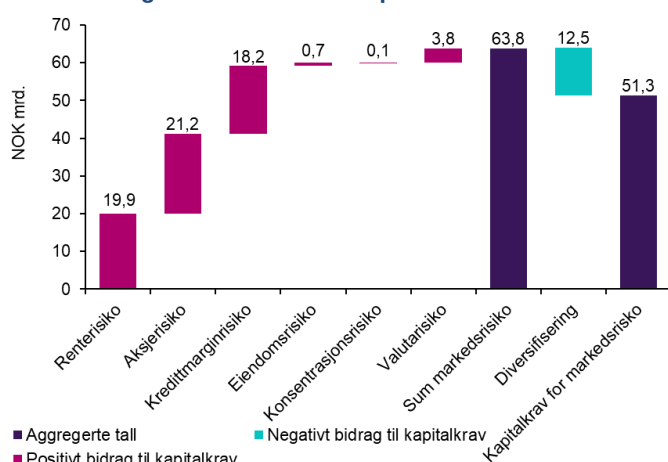
Sammensetning av livsforsikringsforetakenes forsikringsforpliktelser

Forsikring med overskuddsdeling (forsikring med garanterte ytelser), som består av ytelsespensjon og fripoliser, utgjorde 77 prosent av livsforsikringsforetakenes forsikringsforpliktelser ved utgangen av 2018 (målt etter prinsippene i Solvens II). Andelen fripoliseforpliktelser har økt de siste årene, mens forpliktelsene knyttet til annen privat, kollektiv ytelsespensjon har falt. Dette skyldes i stor grad at det utstedes fripoliser når bedrifter lukker sine ytelsesordninger og går over til innskuddspensjon. Andelen innskuddspensjon med investeringsvalg har økt betydelig de senere årene, fra 10 prosent ved utgangen av 2010 til 22 prosent ved utgangen av 2018. Helseforsikring utgjør i underkant av én prosent av de samlede forsikringsforpliktelsene.

Markedsrisiko

Solvenskapitalkravet for markedsrisiko var 51 mrd. kroner for livsforsikringsforetakene samlet ved utgangen av 2018, ned fra 55 mrd. kroner ved utgangen av 2017. Aksjerisiko, renterisiko og kredittmarginrisiko er de dominerende markedsrisikoene for livsforsikringsforetakene samlet, se figur 3.4. Aksjerisiko utgjør den største andelen av samlet markedsrisiko, med et solvenskapitalkrav på 21 mrd. kroner, noe som tilsvarer 33 prosent av samlet markedsrisiko før diversifisering. Renterisiko og kredittmarginrisiko (spreadrisiko) utgjorde henholdsvis 20 mrd. kroner (31 prosent) og 18 mrd. kroner (29 prosent) for livsforsikringsforetakene samlet, mens eiendoms-, konsentrasjons-, og valutarisiko utgjorde en mindre andel. Diversifiseringseffektene medførte en reduksjon i kapitalkravet for markedsrisiko på 20 prosent.

Figur 3.4. Bidrag til solvenskapitalkrav for markedsrisiko for livsforsikringsforetakene samlet per 31. desember 2018

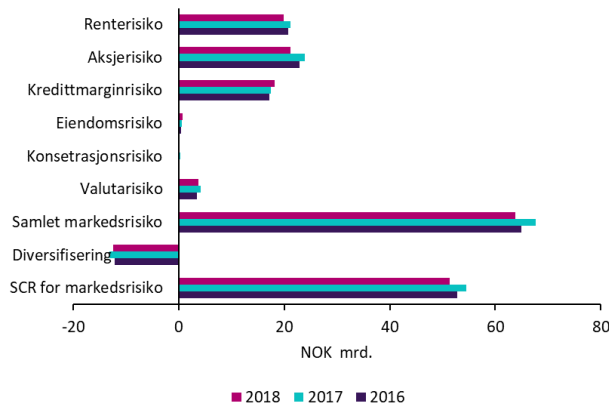

Kapitalkravet for aksjerisiko ble redusert med 3 mrd. kroner i 2018 og utgjorde 21 mrd. kroner ved utgangen av 2018. I beregningen av kapitalkravet for aksjerisiko skal det benyttes en symmetrisk justeringsmekanisme. Solvenskapitalkravet for børsnoterte aksjer i land som er medlem av EØS eller OECD er 39 prosent pluss/minus 10 prosentpoeng avhengig av den symmetriske justeringsmekanismen. Formålet med justeringen er å tilpasse aksjeprissjokket til tilstanden i aksjemarkedet og dempe effekten av kortsiktige aksjekursbevegelser. Dersom aksjeindeksene er høye relativt til gjennomsnittet de siste tre årene, blir justeringen positiv slik at aksjeprissjokket øker, og motsatt hvis indeksene er lave relativt til gjennomsnittet de siste tre årene. Stressfaktoren ble redusert fra 41 til 33 prosent i løpet av 2018 og bidro isolert sett til en forbedring av foretakenes solvenskapitaldekning.

Renterisikoen ble noe redusert i 2018, se figur 3.5. Renterisikoen begrenses noe at av endringer i rentenivå påvirker både foretakenes investeringer og forpliktelser. Løpetiden er imidlertid lenger på forpliktelsene enn på investeringene. Ved et økende rentenivå vil verdien av fremtidige forpliktelser

synke. For flertallet av livsforsikringsforetakene er effekten av et rentefall betydelig høyere enn effekten av en renteøkning. Dette gjelder imidlertid ikke KLP og Oslo Pensjonsforsikring, som kan øke rentegarantipremien tilsvarende effekten av et rentefall. Foretak med en stor andel fripoliser har som nevnt ikke denne muligheten, ettersom det ikke er løpende premieinnbetalinger på fripoliser. For øvrige private tjenestepensjonsprodukter er det mulig å øke rentegarantipremien, men økte pensjonskostnader øker risikoen for at ytelsesordningen lukkes, med ytterligere utstedelse av fripoliser.

Figur 3.5. Bidrag til solvenskapitalkrav for markedsrisiko for livsforsikringsforetakene samlet, 2016 – 2018

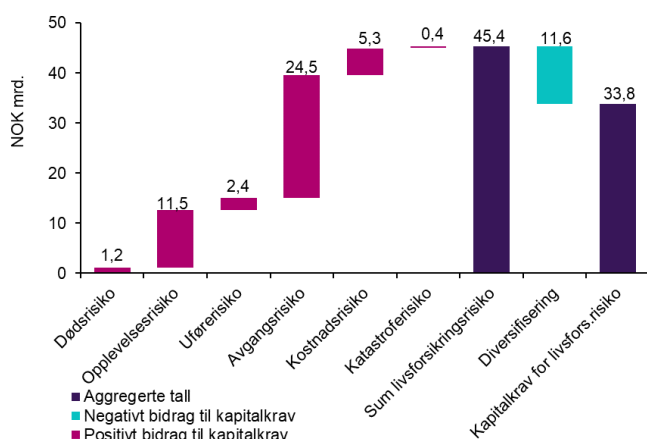

I Solvens II-regelverket er det en bestemmelse som medfører at gjennomskjæringsprinsippet ikke skal gjelde investeringer i tilknyttede foretak. Dette innebærer at forsikringsforetakenes eiendomsrisiko i hovedsak faller innunder aksjerisiko ettersom eiendom eies gjennom datterforetak (som er eiendomsforetak) og betraktes som strategiske aksjeinvesteringer.

Livsforsikringsrisiko

Solvenskapitalkravet for livsforsikringsrisiko var 34 mrd. kroner for livsforsikringsforetakene samlet, se figur 3.6. Avgangsrisiko, som omfatter risiko for at kundene flytter sine kontrakter, utgjorde den største forsikringsmessige risikoen, med 25 mrd. kroner, som utgjør 54 prosent av samlet livsforsikringsrisiko før diversifisering. Avgangsrisiko gjelder produkter der midlene kunden får med seg ved flytting (flytteverdien) er høyere enn de forsikringstekniske avsetningene etter Solvens II, og gjelder blant annet produkter med investeringsvalg og ettårige risikoprodukter. Opplevelsesrisiko, som omfatter risiko for at de forsikrede lever lenger enn det forsikringstekniske beregningsgrunnlaget har tatt høyde for, var 12 mrd. kroner, noe som utgjorde 25 prosent av samlet livsforsikringsrisiko før diversifisering. Kapitalkravet for avgangsrisiko ble redusert med ett prosentpoeng fra 2017, mens kapitalkravet for opplevelsesrisiko var uendret i samme periode.

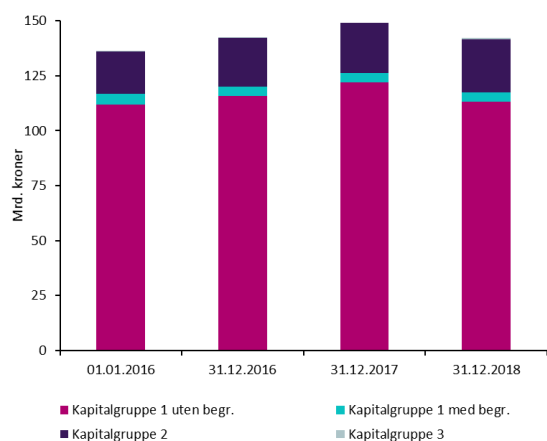
Figur 3.6. Bidrag til solvenskapitalkrav for livsforsikringsrisiko samlet per 31. desember 2018

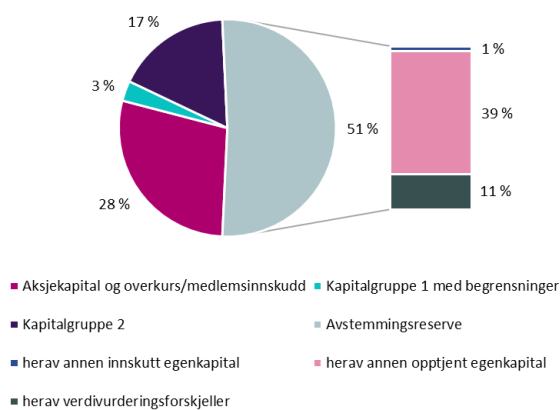
3.3 Solvenskapital

For livsforsikringsforetakene samlet var solvenskapitalen 142 mrd. kroner ved utgangen av 2018, en nedgang på 5 prosent fra utgangen av 2017. Kapital i kapitalgruppe 1 uten begrensninger er redusert med 7 prosent. Kapital i kapitalgruppe 1 med begrensninger, som omfatter ansvarlige lån under overgangsbestemmelsen og fondsobligasjonslån, har økt med 2 prosent i samme periode. Kapital i kapitalgruppe 2, som omfatter ansvarlige lån, supplerende kapital og risikoutjevningfondet, har økt med 7 prosent. Solvenskapitalen består i hovedsak av kapital i kapitalgruppe 1, se figur 3.7.

Figur 3.7. Sammensetning av solvens-kapitalen for livsforsikringsforetakene samlet

Figur 3.8. Inndeling av solvenskapitalen for livsforsikringsforetakene samlet per 31. desember 2018. I prosent av den samlede solvenskapitalen til å dekke solvenskapitalkravet

Sammensetningen av solvenskapitalen for livsforsikringsforetakene samlet illustreres også i figur 3.8. Kapital i kapitalgruppe 1 uten begrensninger, som omfatter aksjekapital og overkurs, medlemsinnskudd for gjensidige foretak (KLP) og avstemmingsreserven, utgjorde totalt 79 prosent av solvenskapitalen ved utgangen av 2018.

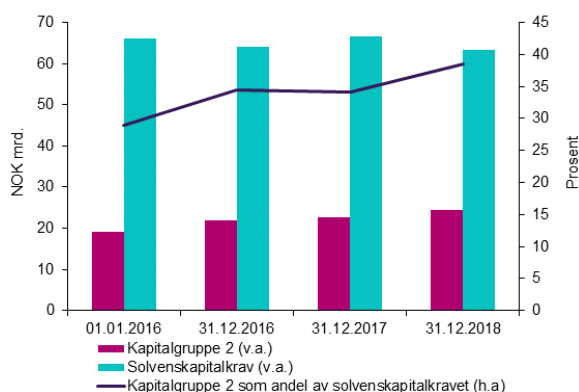
Aksjekapital og overkurs samt medlemsinnskudd utgjorde 28 prosent, mens avstemmingsreserven utgjorde 51 prosent av solvenskapitalen ved utgangen av 2018. Avstemmingsreserven består av annen

innskutt egenkapital, annen opptjent egenkapital samt verdivurderingsforskjeller mellom regnskapsbalansen og Solvens II-balansen. Disse kapitalpostene utgjorde henholdsvis 1, 39 og 11 prosent. Avstemmingsreserven vil være mer volatil enn øvrige kapitalposter, ettersom den blant annet reflekterer endringer i Solvens II-verdien av forpliktelsene.

Kapitalposter som inngår i kapitalgruppe 1 med begrensninger (ansvarlige lån under overgangsbestemmelsen og fondsobligasjoner/hybridkapital) utgjorde kun 3 prosent av solvenskapitalen. Kapital i kapitalgruppe 2, som består av risikoutjevningfondet og ansvarlige lån, utgjorde 17 prosent. Kun to livsforsikringsforetak har rapportert solvenskapital i kapitalgruppe 3 (eiendeler ved utsatt skatt).

I Solvens II-regelverket er det krav til sammensetningen av solvenskapitalen. Kapital i kapitalgruppe 2, som er kapital av noe svakere kvalitet, kan maksimalt utgjøre 50 prosent av solvenskapitalkravet. Kapitalgruppe 2 inkluderer ansvarlige lån som tilfredsstiller nærmere angitte kriterier, risikoutjevningfondet og supplerende kapital. Kapitalen i kapitalgruppe 3, som for norske livsforsikringsforetak omfatter eiendeler ved utsatt skatt, er begrenset. Norske livsforsikringsforetaks samlede solvenskapital består av kapitalposter av god kvalitet, men samtidig har kapital i kapitalgruppe 2 økt fra 28 prosent av solvenskapitalkravet per 1. januar 2016 til 39 prosent ved utgangen av 2018, se figur 3.9.

Figur 3.9. Kapitalgruppe 2 som andel av solvenskapitalkravet

Norske forsikringsforetak har en høyere andel kapital i kapitalgruppe 2 enn forsikringsforetak i andre europeiske land, se EIOPA Financial Stability Report fra desember 2018.⁵ Det foreligger ikke offentlige data over hvilke kapitalelementer som inngår i kapitalgruppe 2 for forsikringsforetak i øvrige europeiske land, men flere faktorer kan forklare hvorfor norske foretak har en relativt høy andel kapital i denne kapitalgruppen. Norske forsikringsforetak har enkelte særnorske kapitalposter, som risikoutjevningfondet og naturskadekapital (for skadeforsikringsforetak), som inngår i kapitalgruppe 2. Flere norske forsikringsforetak har tatt opp ansvarlige lån, både før Solvens II-regelverket trådte i kraft og i etterkant. Det er også enkelte gjensidige foretak som har fått tillatelse til å medregne adgangen til innkalling av kapital eller tilleggspremier (supplerende kapital).

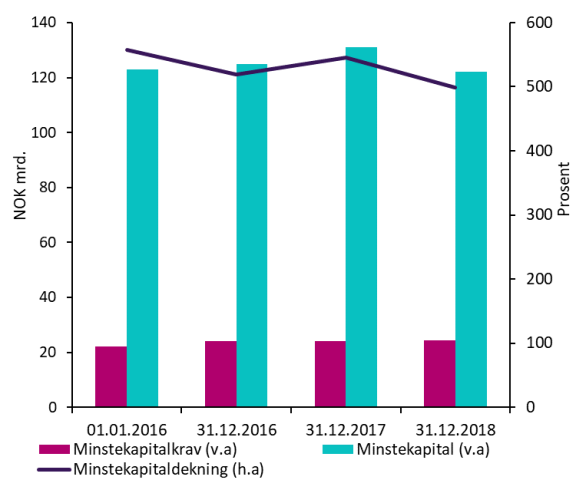
3.4 Minstekapitaldekning

Minstekapitaldekningen til livsforsikringsforetakene svekket seg med 47 prosentpoeng til 499 prosent i løpet av 2018, se figur 3.10. Det skyldes en reduksjon av minstekapitalen som er tellende ansvarlig

⁵ <https://eiopa.europa.eu/Pages/EIOPA--Financial-Stability-Report---December-2018.aspx>

kapital til å dekke minstekapitalkravet. I likhet med solvenskapitaldekningen varierer minstekapitaldekningen betraktelig mellom foretakene

Figur 3.10. Minstekapitaldekning i livsforsikringsforetakene samlet

4 Skadeforsikring

- Solvenssituasjonen i skadeforsikringsforetakene samlet er jevnt over god og stabil. Det er imidlertid store variasjoner mellom foretakene.
- Samtlige skadeforsikringsforetak tilfredsstilte både solvenskapitalkravet og minstekapitalkravet ved utgangen av 2018, med en samlet solvenskapital- og minstekapitaldekning på henholdsvis 213 og 545 prosent.
- Forsikringsrisiko (skade- og helseforsikringsrisiko) var den største risikoen for skadeforsikringsforetakene samlet og utgjorde 58 prosent av basiskravet til solvenskapital⁶.

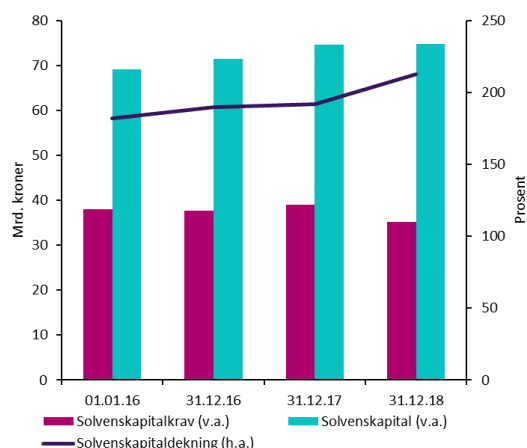
Omtalen omfatter 53 foretak. Assuranceforeningen Gard, Assuranceforeningen Skuld og Gard M&E Insurance (Europe) AS har avvikende regnskapsår og er utelatt. Gjensidige Forsikring ASA benytter partiell internmodell for beregning av kapitalkravet til markedsrisiko og forsikringsrisiko.

4.1 Solvenskapitaldekning

Den samlede solvenskapitaldekningen for skadeforsikringsforetakene var 213 prosent, 21 prosentpoeng høyere enn ved utgangen av 2017, se figur 4.1. Økningen skyldes redusert solvenskapitalkrav.

⁶ Før diversifiseringseffekter.

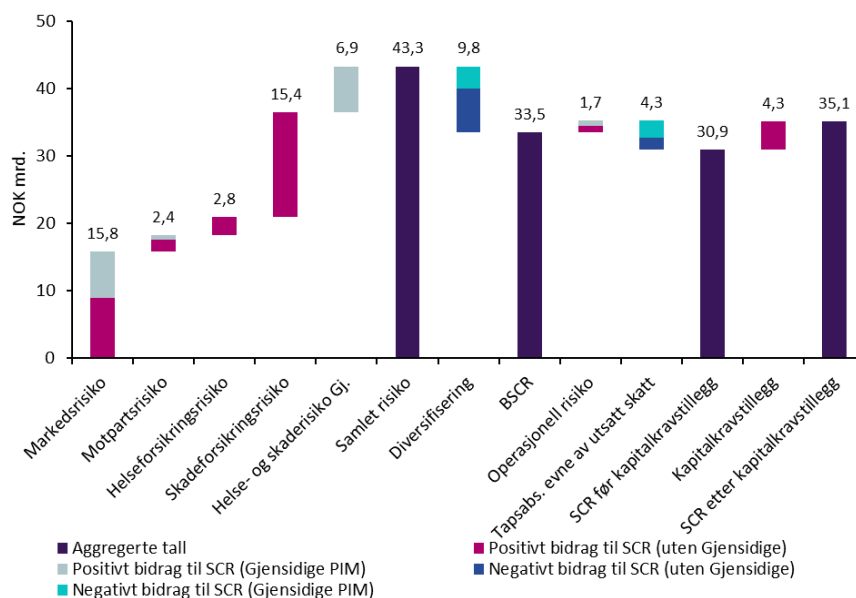
Figur 4.1. Solvenskapitaldekning i skadeforsikringsforetakene samlet

4.2 Solvenskapitalkrav

Den største risikoen for skadeforsikringsforetakene samlet er forsikringsrisiko (helse- og skadeforsikringsrisiko), som utgjorde mer enn 58 prosent av basiskravet til solvenskapital (BSCR) før diversifiseringseffekter⁷ per 31. desember 2018, se figur 4.2. Videre utgjorde markedsrisiko også en betydelig andel av BSCR.

Figur 4.2. Bidrag til solvenskapitalkravet for skadeforsikringsforetak per 31. desember 2018

⁷ Diversifiseringseffekter mellom hhv. helse- og skadeforsikringsrisiko i Gjensidiges internmodell blir hensyntatt i helse- og skadeforsikringsrisikomodulen og disse diversifiseringseffektene inngår derfor ikke under samlet diversifiseringseffekt, som for forsikringsforetak som bruker standardformelen.

Diversifisering medførte at BSCR for skadeforsikringsforetakene samlet var mer enn 23 prosent⁸ lavere enn summen av de partielle kapitalkravene for skadeforsikrings-, helseforsikrings-, motparts- og markedsrisiko. Operasjonell risiko utgjorde 6 prosent av solvenskapitalkravet før kapitalkravstillegg.

Den tapsabsorberende evnen av utsatt skatt ga en reduksjon i solvenskapitalkravet tilsvarende 13 prosent av BSCR etter diversifisering. 32 av 53 skadeforsikringsforetak valgte en konservativ tilnærming og satte den tapsabsorberende evnen av utsatt skatt lik null i beregningen av solvenskapitalkravet. Dersom samtlige 53 foretak hadde valgt å sette den tapsabsorberende evnen lik null i Solvens II-beregningen, ville samlet solvenskapitalkrav før kapitalkravstillegg utgjort 35 mrd. kroner, en økning på 4 mrd. kroner. Alle skadeforsikringsforetakene ville imidlertid fortsatt oppfylt solvenskapitalkravet i dette scenariet. For enkelte skadeforsikringsforetak har den tapsabsorberende evnen av utsatt skatt en betydelig effekt.

Markedsrisiko

Samlet solvenskapitalkrav for markedsrisiko var 20 mrd. kroner før diversifiseringseffekter per 31. desember 2018. Skadeforsikringsforetakene har i hovedsak investeringer i rente- og aksjemarkedene, hvilket bidrar til at aksjerisiko og kredittmarginrisiko (spreadrisiko) utgjør de største andelene av markedsrisikoen før diversifisering, med henholdsvis 35 prosent og 23 prosent. For skadeforsikringsforetakene samlet var beregnet solvenskapitalkrav ved en renteøkning høyere enn beregnet solvenskapitalkrav ved et rentefall. Det skyldes at foretakenes renterisiko hovedsakelig er på aktivasisden av balansen. Netto renterisiko utgjorde 13 prosent av solvenskapitalkravet for markedsrisiko før diversifisering.

4.3 Solvenskapital

For skadeforsikringsforetakene samlet var solvenskapitalen til å dekke solvenskapitalkravet 75 mrd. kroner ved utgangen av 2018, som er uendret fra utgangen av 2017, se figur 4.3. Kapital i kapitalgruppe 1 har holdt seg stabil i perioden. Kapital i kapitalgruppe 2, herunder naturskadekapital og ansvarlige lån, har økt med 8 prosent siden utgangen av 2017.

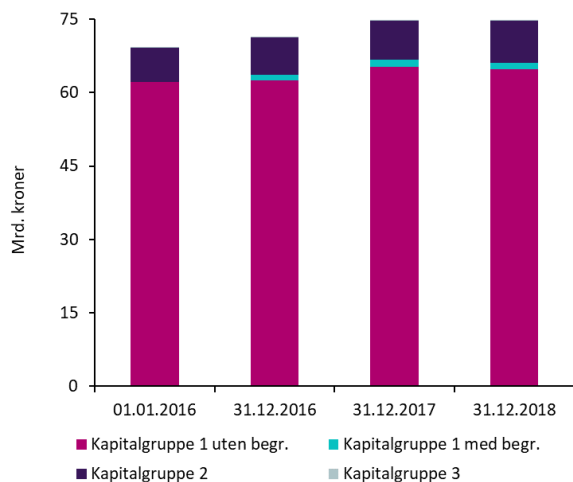
Sammensetningen av solvenskapitalen for skadeforsikringsforetakene samlet illustreres i figur 4.4. Kapital i kapitalgruppe 1 uten begrensninger, hvilket omfatter aksjekapital og overkurs, medlemsinnskudd for gjensidige foretak og avstemmingsreserven, utgjorde totalt 87 prosent av solvenskapitalen ved utgangen av 2018. Aksjekapital og overkurs samt medlemsinnskudd utgjorde 12 prosent.

Avstemmingsreserven utgjorde 75 prosent av solvenskapitalen ved utgangen av 2018. Den består av annen innskutt egenkapital, annen opptjent egenkapital samt verdivurderingsforskjeller mellom regnskapsbalansen og Solvens II-balansen. Avstemmingsreserven vil være mer volatil enn øvrige kapitalposter, ettersom den blant annet reflekterer endringer i Solvens II-verdien av forpliktelsene.

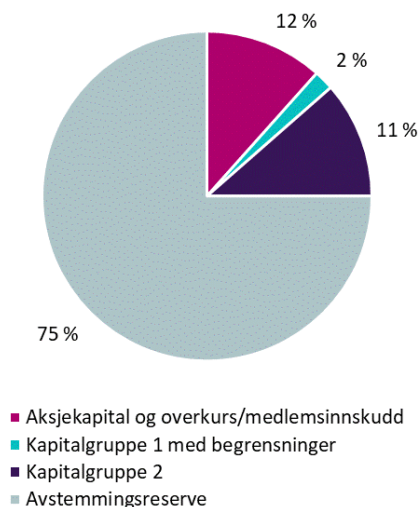
Kapitalposter som inngår i kapitalgruppe 1 med begrensninger (ansvarlige lån under overgangsbestemmelsen og fondsobligasjoner/hybridkapital) utgjorde kun 2 prosent av solvenskapitalen. Kapital i kapitalgruppe 2 (naturskadekapital og ansvarlige lån), utgjorde 11 prosent. Solvenskapital i kapitalgruppe 3 (eiendeler ved utsatt skatt) var begrenset.

⁸ Se forrige fotnote.

Figur 4.3. Sammensetningen av solvenskapitalen for skadeforsikringsforetakene samlet

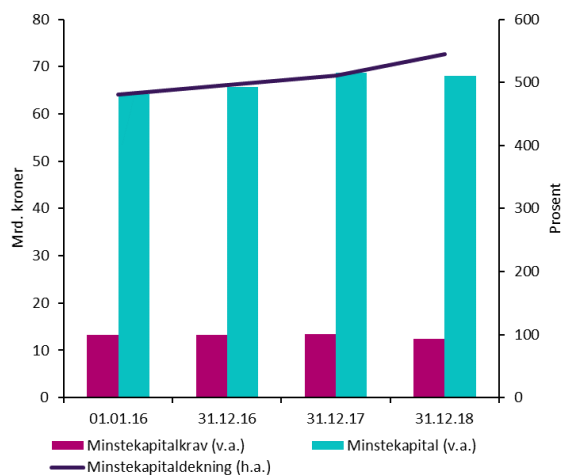
Figur 4.4. Inndeling av solvenskapitalen for skadeforsikringsforetakene samlet (i prosent av den samlede solvenskapitalen) per 31. desember 2018

4.4 Minstekapitaldekning

Den samlede minstekapitaldekningen for skadeforsikringsforetakene var 545 prosent per 31. desember 2018, hvilket er 35 prosentpoeng høyere enn per 31. desember 2017, se figur 4.5. Oppgangen skyldes at samlet minstekapitalkrav sank med 1 mrd. kroner.

Figur 4.5. Minstekapitaldekning i skadeforsikringsforetakene samlet

5 Solvens II – regelverk og metodikk

Solvens II-regelverket stiller krav om at forsikringsforetak til enhver tid må ha ansvarlig kapital som minst er tilstrekkelig til å dekke et solvenskapitalkrav (SCR) og et minstekapitalkrav (MCR). I denne rapporten er dette referert til som henholdsvis solvenskapital og minstekapital. Et foretak er i brudd med kapitalkravene dersom den ansvarlige kapitalen er lavere enn enten solvenskapitalkravet eller minstekapitalkravet (eller begge), dvs. dersom solvenskapitaldekningen eller minstekapitaldekningen er under 100 prosent.

Solvenskapitalkrav

Solvenskapitalkravet avhenger av risikoen knyttet til investeringene og forsikringsforpliktelsene til forsikringsforetaket og er utformet for å sikre at forsikringsforetaket har en finansiell buffer utover de forsikringstekniske avsetningene. Solvenskapitalkravet skal dekke risikoen for tap av foretakets ansvarlige kapital og ved beregningen skal all kvantifiserbar tapsrisiko knyttet til forsikringsforetakets samlede virksomhet tas i betraktning. Det skal beregnes slik at sannsynligheten er 99,5 prosent for at samlet tap, herunder forsikringsmessig og finansielt tap, over en periode på 12 måneder ikke overstiger det beregnede kapitalkravet.

Solvenskapitalkravet beregnes i risikomoduler og undermoduler, hvor resultatene aggregeres opp til et samlet krav ved bruk av korrelasjonsmatriser, som reflekterer antatt samvariasjon mellom de ulike risikoene i stressede situasjoner. Risikoene som hensyntas er markedsrisiko, livsforsikringsrisiko, skadeforsikringsrisiko, helseforsikringsrisiko, motpartsrisiko og operasjonell risiko. Det foretas en justering for den tapsabsorberende evnen til utsatt skatt. Dette reflekterer at en del av tapene som oppstår vil kompenseres gjennom lavere utsatt skatteforpliktelse eller høyere utsatt skattefordel. For livsforsikringsforetak foretas det i tillegg en justering for den tapsabsorberende evnen til forsikringstekniske avsetninger. Dette reflekterer at en del av tapene som oppstår vil belastes kunden i form av lavere fremtidig bonus (f.eks. tap av tilleggsavsetninger), og dermed ikke direkte påvirker livsforsikringsforetakets kapital.

Minstekapitalkrav

Minstekapitalkravet beregnes ved hjelp av en metode som er vesentlig mindre risikosensitiv enn beregningen av solvenskapitalkravet og det skal beregnes slik at sannsynligheten er 85 prosent for at samlet tap over en periode på 12 måneder ikke overstiger det beregnede kapitalkravet. Det er fastsatt en nedre og en øvre grense for minstekapitalkravet, slik at minstekapitalkravet ikke kan utgjøre mindre enn 25 prosent av solvenskapitalkravet eller mer enn 45 prosent av solvenskapitalkravet. I tillegg er det fastsatt et nominelt minstekrav som foretaket er pålagt å oppfylle. Det innebærer at minstekapitalkravet kan bli større enn solvenskapitalkravet for enkelte (mindre) foretak.

Ansvarlig kapital

Den ansvarlige kapitalen består av basiskapital og supplerende kapital. Basiskapitalen består av differansen mellom verdien av eiendeler og verdien av forpliktelser med tillegg av eventuell ansvarlig lånekapital. Supplerende kapital er kapital som kan kalles inn for å dekke tap. Dette kan blant annet være innkalt, men ikke innbetalt kapital, garantier eller lignende. Supplerende kapital kan bare medregnes i den ansvarlige kapitalen når tilsynsmyndighetene har gitt eksplisitt godkjenning til dette.

Den ansvarlige kapitalen deles inn i tre kapitalgrupper. Kapitalgruppe 1 er kapital av beste kvalitet og kan dekke ethvert tap til enhver tid. Dette omfatter aksjekapital, overkurs, medlemsinnskudd for gjensidige foretak og en avstemmingsreserve. Avstemmingsreserven beregnes med utgangspunkt i differansen mellom eiendeler og forpliktelser på Solvens II-balansen der man gjør fradrag for kapitalelementer som allerede er medregnet som ansvarlig kapital for å unngå dobbelttelling. Avstemmingsreserven består av annen innskutt egenkapital og annen opptjent egenkapital i regnskapet.

med tillegg av forskjeller i verdivurderingen av eiendeler og forpliktelser mellom Solvens II-balansen og regnskapsbalansen. Utover disse kapitalpostene er det enkelte kapitalposter som kan medregnes som kapitalgruppe 1, men med begrensninger. Dette gjelder ansvarlige lån som er omfattet av overgangsregelen og fondsobligasjonslån. Kapitalgruppe 2 er kapital av svakere kvalitet og inkluderer bl.a. ansvarlige lån som tilfredsstiller nærmere angitte kriterier (herunder løpetid på minimum 10 år), risikoutjevningfondet til livsforsikringsforetakene, naturskadekapital for skadeforsikringsforetak samt supplerende kapital. Dette er kapital som ikke nødvendigvis dekker ethvert tap (risikoutjevningfondet og naturskadekapital), den kan være tidsbegrenset (ansvarlige lån) og supplerende kapital må kalles inn for å dekke tap. Kapital i kapitalgruppe 3 er av svakest kvalitet og inkluderer blant annet utsatt skattefordel.

Det er krav til sammensetningen av solvenskapitalen og minstekapitalen. Minst 50 prosent av solvenskapitalkravet skal dekkes av kapital i kapitalgruppe 1. Det er også et krav om at kapitalposter i kapitalgruppe 3 maksimalt kan utgjøre 15 prosent av solvenskapitalkravet. Minstekapitalkravet kan kun dekkes av kapital i kapitalgruppe 1 og 2, hvorav kapitalgruppe 1 må utgjøre minst 80 prosent. I tillegg kan fondsobligasjonskapital og ansvarlige lån som omfattes av overgangsbestemmelsen utgjøre inntil 20 prosent av kapitalen i kapitalgruppe 1. Dette gjelder ved beregningen av både solvenskapital- og minstekapitaldekningen.

Overgangsregler

Gjennom Omnibus II-direktivet er det åpnet for flere permanente tiltak og overgangsordninger som særlig er rettet mot livsforsikringsforetak med langsiktige garantier. Av størst betydning for norske livsforsikringsforetak er overgangsregelen for forsikringstekniske avsetninger. Regelen gir rom for å redusere de forsikringstekniske avsetningene tilsvarende en andel av differansen mellom forsikringstekniske avsetninger beregnet etter Solvens II-regelverket og forsikringstekniske avsetninger beregnet etter solvensmarginregelverket som var gjeldende frem til utgangen av 2015 (Solvens I). Overgangsregelen innebærer at en eventuell økning i verdien av forsikringsforpliktelsene ved overgangen til Solvens II fases inn lineært over en periode på 16 år, der den fulle differansen ble tatt til fradrag i 2016. Overgangsregelen for forsikringstekniske avsetninger kan ha særlig stor betydning for foretak med en høy andel fripoliser, da disse vil få vesentlig høyere verdi på forsikringsforpliktelsene under Solvens II enn under Solvens I. Med et fallende rentenivå vil denne differansen øke, mens den reduseres ved et økende rentenivå.

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]